

De plek waar niemand bij kon komen

Opeens was Ivan er niet meer. Begin maart maakte hij thuis een einde aan zijn leven. De HTS-student uit Tuitjenhorn was nog maar achttien jaar. Het verlies drukt op zijn vriendengroep. „Misschien hadden we toch meer over gevoel moeten praten.” Maar ook: „Er was een plek in zijn hoofd waar niemand bij kon komen.” Pasen als aanleiding voor een gesprek over leven en dood.

Ivan Strooper studeerde werktuigbouw aan de HTS in Alkmaar. Hij speelde bij een zaalvoetbalploeg, onderhield zijn eigen brommer en ging met zijn vrienden uit in Schagen en omgeving. Een bescheiden jongen, schetsen zijn vrienden. Was er na het uitgaan te weinig plek in de taxi naar huis, wachtte hij wel op de volgende. Had hij een indrukwekkend stukje laswerk geleverd, vond hij dat zelf maar heel gewoon. Ivan hoefde niet op de voorgrond. Als iedereen praatte, luisterde hij liever. Maar na al het gepraat kon hij soms net de opmerking maken die alles in een ander licht zette. Ook op Hyves bood hij een luisterend oor. Vriendinnen zeggen dat ze hun verhaal bij hem kwijt konden. En in de anonimiteit van beeldscherm en toetsenbord, wist hij hoe hij moest reageren. Op school haalde hij prima cijfers, wat hij vanzelfsprekend vond. Hij had een zaterdagbaan bij een technisch bedrijf en was van plan een motor te kopen. Maar begin maart was alles voorbij. Ivan koos zelf voor het einde. Bij de rouwdienst droegen vrienden zijn kist de stampvolle kerk uit. Een kist als symbool van de lege plek in hun groep.

Afgelopen woensdagavond. De vriendengroep uit Tuitjenhorn en omgeving zit bij elkaar. Samen thuis bij meubelmaker Koen Broersen (19), die Ivan sinds de basisschool kende. Om de tafel studenten, scholieren, een paar jongens met een baan en de vriendinnen die de afgelopen paar jaar zijn aangehaakt. Het idee is om naar aanleiding van Pasen te praten over hoe je verder gaat na de dood. Hoe je zoiets als vriendengroep op-pakt. Maar tegelijk willen ze vertellen wie Ivan was en over wat er allemaal is gebeurd. Omdat ze andere vriendengroepen misschien kunnen helpen met hun verhaal. „Want er zijn overal jongens als Ivan”, zegt bouwkundestudent Jelle Kruijer (19). Ze hebben het over de periode voor het overlijden van Ivan. Zijn klasgenoot Loek Berkeveld (19) merkte dat Ivan niet lekker in zijn vel zat. „Hij zei veel minder dan normaal. Ik dacht: hij zit in een dipje. Daarom heb ik hem nog aangeraden

Vriendengroep over zelfgekozen dood van Ivan (18)

om wat meer leuke dingen te gaan doen. Een weekendje weg of zo. Maar hij haalde zijn schouders op en zei dat er niks aan de hand was met hem.” Vriend Bart van Schagen (18): „Ik had net een auto gekocht. Eigenlijk was Ivan een jongen die dan meteen een proefritje zou willen maken. Maar nu hield hij de boot af. Pas achteraf denk ik: het zat toen al niet goed.” Zijn vrienden wisten dat Ivan soms somber kon zijn over zichzelf en het leven. Maar Koen zegt dat die

Zijn vriendengroep met het portret van Ivan. Staand van links naar rechts: Sander, Joyce, Angelique, Marjolein, Koen, Roos, Yvonne en Joeri. Zittend: Björn, Mattias, Paul, Bart, Jelle, Loek en Daan.

FOTO JOHN OUD

grijze buien er alleen waren als Ivan alleen was. Zaten de vrienden bij elkaar, merkten ze er niks van. Daarom kunnen ze zich nog steeds niet voorstellen wat er is gebeurd. Vooral omdat ze in het weekend ervoor nog zo hadden gefeest en gelachen. Vaak gissen ze naar het waarom. Maar het antwoord daarop weet niemand. Jelle legt een verband met het perfectionisme van Ivan. „Hij wilde alles altijd verschrikkelijk goed doen. Hij legde de lat zo hoog, dat het zijn eigen geluk in de weg stond.” Vriendin Marjolein Edens: „In zijn streven naar perfectie vond hij zichzelf saai. Ook al kwam hij soms héél komisch uit de hoek, hij kon zich niet voorstellen dat hij grappig was.” Schoolvriendin Yvonne Meijer: „Hij was altijd bezig met de problemen van anderen, maar over zichzelf kon hij niet praten.” Marjolein: „Ik denk niet dat hij een ander lastig wilde vallen met zijn problemen.” Koen: „Had hij het maar gedaan. Misschien hadden we tot hem kunnen door-dringen.” Bart: „Ik had hem graag willen vertellen hoe goed hij was.” Jelle aarzelt of die boodschap zou zijn aangekomen: „Als je zo met jezelf in de knoop zit, denk je misschien dat er geen uitweg meer is.” Loek: „In zijn hoofd had hij een plek waar niemand bij kon. Krijg zo'n gedachte er dan maar uit.” Even komt ter sprake of medicijnen

Ivan was stil de laatste tijd

Ivan was stil de laatste tijd. Zo stil dat zijn ouders zich soms afvroegen of het wel goed met hem ging. „Ik heb hem nog een keer apart genomen om daar met hem over te praten”, zegt zijn vader. „Maar hij haalde zijn schouders op en zei dat er niks aan de hand was.” Zijn moeder zegt dat ze zich daar met tegenzin bij neerlegden: „Maar we wilden hem ook niet op zijn huid zitten. Dan zou hij misschien helemaal in zijn schulp kruipen. En wat bereik je dan?” Ivan was de oudste zoon van Astrid en Hans Strooper. Ze hebben nog een zoon en twee dochters.

Hans heeft een tuinbouwbedrijf. Astrid werkt op de afdeling personeelszaken bij een groot bedrijf in hun dorp. Ze vertellen dat Ivan tot zijn veertiende een gezellig, druk joch was. In zijn puberteit veranderde dat: „Hij kon erg gevoelig zijn. Hij trok zich wat vaker terug en leek soms op een andere golf-lengte te zitten. Wij dachten: daar groeit hij wel overheen.” Kwamen er foto's van vroeger tevoorschijn, zei Ivan dat hij alleen maar goede herinneringen had aan zijn jeugd. En hoe blij hij was met zijn familie en zijn vrienden. „Zijn vriendenploeg heeft hem heel

mooie jaren gegeven.” Dat het leven hem toch te veel werd, komt omdat er van binnen iets onbenoemds aan hem knaagde, denken zijn ouders. Ze vermoeden dat zijn zelfgekozen einde een bewuste stap was. Lasklusjes die hij beloofd had te doen, had hij netjes afgemaakt. Hij ging van tevoren nog bij zijn grootouders langs en weloverwogen had hij het paswoord uit zijn computer verwijderd, zodat zijn broer en zussen er nu gebruik van kunnen maken. „Nu we alles optellen, denken we dat hij er veel langer mee in zijn hoofd moet hebben gezeten.”

In de afgelopen weken kregen de ouders van Ivan bezoek en telefoontjes van andere ongeruste ouders die vermoeden dat hun kind emotioneel vast zit, maar die het moeilijk vinden om daarover met hun kind in gesprek te komen. Omdat ze de goede ingang niet kunnen vinden, of omdat hun kind zich afsluit. De ouders van Ivan luisteren dan, maar vinden het moeilijk om advies te geven. „Iedere situatie is zo verschillend.” Toch raden ze andere ouders aan om te proberen het gesprek aan te gaan. „Laat weten dat je kind altijd en met alles bij je terecht kan.”

hadden kunnen helpen. Maar dat idee gaat meteen van tafel. „Want hij was geen jongen om naar de dokter te gaan.” Het verdriet maakte hun vriendengroep hechter, zeggen ze. Koen: „We hadden alleen nog maar gelachen samen. Voor het eerst hebben we nu ook gejamd, met z'n allen.” Hebben ze ervan geleerd: „Misschien hadden we toch beter op de signalen moeten letten”, zegt Paul Glas (19). Want soms zijn er momenten dat ze zich

zelf verwijten maken. Hadden ze dingen anders moeten doen? Paul: „Als vrienden onder elkaar heb je het meestal over stoere dingen, maar misschien hadden we meer moeten praten over gevoel en twijfels.” Die boodschap willen ze anderen meegeven: praat over wat je van binnen bezig houdt. Ook over dingen waar je misschien minder trots op bent. Loek: „Probeer je niet te verdiepen in iemand die stil is. Zodat die zijn zorgen niet opkropt.”

Na het gesprek draaien ze muziek van The Red Hot Chili Peppers. Hun nummer 'Under the Bridge' was een echt Ivan-nummer, zeggen ze. Hij had het op zijn iPod en draaide het in de auto. De tekst gaat over onbegrip, eenzaamheid en onbereikbaarheid. Ze draaiden het in de kerk en bij de crematie. En ze hebben het hard aangezet toen ze met een stel in de bocht van de Westfriesdijk zaten, de dag na Ivan's overlijden. Dat hoekje dijk bij Sint Maarten was zijn

JAN VRIEND

Gerd de Ley zoekt 'menuetjes van de literatuur'

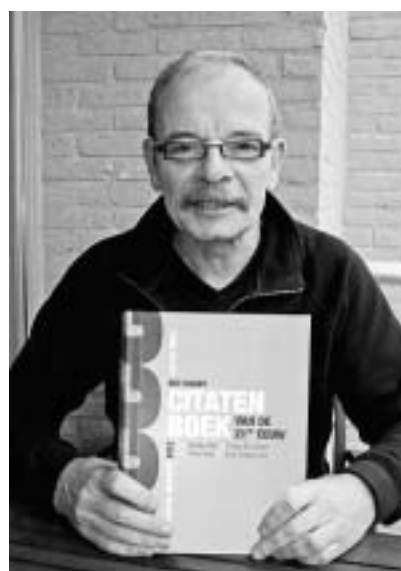
Hij verzamelt, schrijft en vertaalt al zo'n vijftig jaar citaten en aforismen. De 65-jarige Antwerpenaar Gerd de Ley heeft inmiddels 375 publicaties op zijn naam staan. Onlangs verscheen 'Het groot citatenboek van de 21ste eeuw', met 3333 'moderne uitspraken'. De Ley: „Het is opmerkelijk te zien hoe de tijdgeest in deze bundel een woordje meespreekt.”

Er zijn heel wat remedies waarvoor geen ziekte bestaat.

Pierre Légaré, 2005

Voor hij dieper op de opmerking over de tijdgeest ingaat, legt hij uit wat zijn werkmateriaal is. De Ley: „Een citaat is een uit zijn context gehaalde uitspraak, die aforistische kwaliteiten kan hebben. Ten eerste moet er een leuke of interessante paradox in zitten, het moet een bepaalde vorm van humor bevatten – al geldt dat niet voor de meer filosofisch getinte soort – en elk woord moet op de juiste plaats staan. Een mooi voorbeeld vind ik nog altijd die van de Vlaamse aforist Julien de Valkenaer: 'Een vliender is een zonnestraal met vrijaaf'. Die heb ik opgenomen in het vorig jaar verschenen 'Grootste citatenboek ter wereld', met 35.000 citaten.” Alsof je een emmer leeggooit, en dat doet De Ley al bijna een halve eeuw. Het begon al vroeg: „Als jonge knaap al duidde ik met potlood zinnen die mij troffen in wat ik las. Van mijn vader kreeg ik op mijn

verjaardag een citatenboek van C. Buddingh'. Zonder hem was ik nooit op het idee gekomen, hij is mijn grote voorbeeld en inspirator. Ik ben toen een rubriekje begonnen in een weekkrantje in Morselt waar ik destijds woonde. Die rubriek 'Kort en goed' maak ik nu na 48 jaar nog elke twee weken. In die begintijd was het standaardwerk op dit gebied de Margadant uit 1910. Calvinistisch, oerdegelijk en dus heel saai, zonder humor of erotiek. Dat wilde ik juist wel. Voor mij zit het aforisme precies tussen poëzie, cabaret en filosofie. Ik kan mij goed vinden in de definitie: 'waarheden als kalfjes'. Anders dan bij cabaret mag een aforisme niet verslijten. Het moet ook bij de tweede keer lezen of horen nog leuk zijn. Een voorbeeld? 'Een uitgever is iemand die meer aan zijn inkomsten denkt dan aan zijn uitgaven'. In de jaren zestig probeerde De Ley een voet tussen de deur te krijgen

Gerd de Ley. FOTO ALFONS MONTE

bij diverse Vlaamse en Nederlandse uitgeverijen. „Uiteindelijk lukte het via veel omwegen bij Bruna. Wim Hazeu, die toen actief was in de uitgeverwereld, beval me met zijn complimenten aan bij Nijgh & Van Ditmar die mij op hun beurt verwezen naar Bruna. Die had ik nooit aangeschreven, die deden Simonen en Havank, daar zag ik geen citatenbundels tussen.” Toch was het bij Bruna dat in 1969

De zomer is het seizoen waarin de toeristen zich van hun beschaving en hun huisdieren ontdoen.

Dimitri Verhulst, 2007

de eerste bundels van De Ley verschenen, gevolgd door heel veel meer: de Boon-apartjes, de gebundelde Bomans en later ook bundels met Chinese spreekwoorden, huwelijksaanzoeken of moppen, scheurkalenders en geschenkbokjes. Die enorme reeks mondde vorig jaar uit in eerder genoemd 'Grootste citatenboek' nu gevolgd door het 'Citatenboek van de 21ste eeuw'.

De Ley: „Dat 'Grootste' was een wens van de uitgever, die wilde er eigenlijk 100.000. Dat werd mij al te groot, maar met 35.000 tot en met de 20ste eeuw, klopte dat grootste wel. Ja, en nu dan 3333 uit deze eeuw. Bijzonder om bij het samenstellen te zien dat er veel is veranderd. Natuurlijk zitten de klassieke thema's huwelijk en typische man- en vrouw-dingen erin. Maar de klemtoon ligt toch meer op problemen. Terrorisme en islam, zaken die allemaal na 9/11 echt zijn gaan spelen. Alsof we minder goed nieuws hebben. Het beeld dat voor

In elke dikzak schuilt een scharminkel, nooit omgekeerd.

Gerrit Komrij, 2002

Gods enige grote excuus is dat hij niet bestaat.

Harry Mulisch, 2005

Ik zou wel willen zwijgen, maar ik vind er de juiste woorden niet voor.

Herman Brusselmans, 2008

prijswinnende boeken. Maar die boeien me soms zo weinig dat ik het zodra ik een geschikte uitspraak heb gevonden, meteen dichtklap. Een citaat zegt dus niks over de importantie van een boek. En een mooie uitspraak aan de toog kan als volkswijsheid in mijn collectie terechtkomen.”

Voor De Ley staat het als een paal boven water dat het aforisme een literair genre is. „In ons omringende landen – Frankrijk, Duitsland, Engeland – wordt het zo gezien, maar in ons taalgebied wordt er vaak laatdunkend over gedaan. Terwijl in de beeldende kunst of de muziek het kleinere werk – de miniatuurschildering of het menuet – wel voor vol worden aangezien. Aforismen zijn naar mijn idee de menuetjes van de literatuur. Amai, daar hebben we er weer een.”

RENEE DE BORST

Gerd de Ley, Het Groot citatenboek van de 21ste eeuw, uitg. Lannoo, prijs € 19,95. Gerd de Ley, Het grootste citatenboek ter wereld, uitg. Lannoo, prijs € 39,95

Konden we de islam maar vrijblijvend uitproberen.

Peter de Groot, 2004